

“Azərbaycan xalqının özünü, öz dövlətini qoruya bilən əsgərləri, zabitləri, ordusu var”.

AZƏRBAYCAN ORDUSU

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI MÜDAFİƏ NAZİRLİYİNİN ORQANI

Qəzet 1992-ci il fevralın 11-dən çıxır 28 oktyabr 2023-cü il №82 (2794) <https://mod.gov.az> Qiyməti 30 qəpik

Qardaş Azərbaycan və
Türkiyə arasında əlaqə-
lər artıq dövrünün ən
yüksək mərhələsinə gəlib
çatıb. Təməli xoş məra-
ma sövkənən qardaşlıq,
tərəfdəşlik münasibətləri
yüksək etimadı özündə
ehtiva etməklə bütün
dünya ölkələri üçün bir
nümunədir.

Qlobal münaqişələrin baş verdiyi və hegemon dövlətlərin maraqlarının qanlı formada toqquşduğu günümüzə həm Azərbaycanın, həm də qardaş Türkiyənin bölgədə və dünyada sülh və sabitliyin təmin olunmasına rolu, göstərdiyi səyləri danılmazdır. Region ölkələri ilə münasibətlərin normallaşması və bununla da siyasi, iqtisadi və digər kontekstlərdə uğurların əldə edilməsində qardaş dövlətlər əllərindən gələni əsirgəmirlər. Azərbaycan və Türkiyə beynəlxalq hüquq və prinsiplərə əsaslanaraq, faydalı və məntiqli təkliflərlə çıxış edir, birgə layihələrə imza atırlar. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyev və Türkiyə Respublikasının Prezidenti cənab Recep Tayyib Erdoğanın 2021-ci ilin 15 iyun tarixində imzaladığı Şuşa Beyannaməsi əlaqələrin dərinləşməsində və möhkəmlənməsində vacib sənəd olmaqla dosta güvən, düşmənə gözdəği oldu. Bu Beyannamənin imzalanması perspektivdə hər iki ölkənin qarşılıqlı maraqlarının qorunması və beynəlxalq

“Mustafa Kamal Atatürk-2023” birgə taktiki təlimi - qardaşlığın təlimi - qardaşlığın uğuru

əhəmiyyətli məsələlərdə müştərek addımların atılmasında mühüm rola malik mötəbər bir hadisə idi. Qardaşlığın bəyan-naməsi olan Şuşa Beyannaməsinin diqqətəlayiq və vacib məqamlarından biri də hərbi əlaqələrin daha da inkişaf etdirilməsi və perspektivdə hərbi əməkdaşlığın gücləndirilməsi məsələləri oldu. Bu gün fundamenti sülhə töhfə olan

Azərbaycan və Türkiyənin bütün sahələrdə olduğu kimi, hərb sahəsində də əlaqələri günü-gündən daha da möhkəmlənir. Belə ki, qardaş ölkə ilə tarixi uzun illərə dayanan hərbi əməkdaşlıq sahəsində görülən müntəzəm işlərdən danişsaq, mütləq qeyd etməliyik ki, Azərbaycan Ordusu üçün savadlı zabit kadrlarının yetişdirilməsi, ordunun döyüş

hazırlığının artırılması və təkmilləşdirilmesi, hərbi qulluqçular üçün maddi-texniki təminatın daha da yüksəldilmesi, hərbi tehsilin dövrün tələblərinə cavab vermesi və s. mövzularda Türkiyə öz dəstəyini Azərbaycana nümayiş etdirib. Hər kəsə bəlliidir ki, Türkiyə bu gün dünyada ən güclü və müasir ordulardan birinə sahibdir. Bu gün dövlət rəhbərlili

yinin silahlı qüvvələrin müasir tələblər çərçivəsində qurulması və modernləşdirilməsi istiqamətində qarşıya qoyduğu konkret tapşırıqlara əsasən hərbi qulluqçularımız həm öz ölkəmizdə, həm də qardaş Türkiyədə keçirilən müxtəlif tədbir və təlimlərdə iştirak edir, öz bilik və bacarıqlarını artırırlar.

Belə ki, müasir dövrün döyüşaparma və özünümüdafiə qabiliyyətlərini özündə birləşdirən Türkiyə ordusunda təşkil olunan təlim, məşq, maşqələ və kurslar sayəsində Azərbaycan Ordusunun şəxsi heyəti tətbiq olunan program və mexanizmlərin incəliklərinə bələd olur. Bu cür kurs və təlimlərdə əldə edilən praktiki və nəzəri biliklərin ordumuzun qüdrətlenməsində mühüm vasitə olduğu hamiya məlumdur. Hər iki ölkənin orduları arasında qarşılıqlı fəaliyyətin gücləndirilmesi, döyük üzəşəsinin təmin olunmasına yönəlik təşkil edilən müxtəlifiqyaslı təlimlər hər iki ölkənin ərazisində böyük təntənə və isteklə keçirilir. Keçirilən təlimlər qardaşlığın təlimi, qazanılan uğur isə qardaşlığın uğuru olur.

Son illərdə qardaş Azərbaycan və Türkiyə respublikalarının iştirakı və ev sahibliyi ilə keçirilən təlimlərdə iştirak edən hərbi qulluqçular yüksək nəticələr göstərir və onlara olan etimadı layiqince doğrudurlar. Belə ki, Azərbaycan Ordusunun Quru Qoşunları, Hərbi Hava Qüvvələri, Hərbi Dəniz Qüvvələri, Xüsusi Təyinatlı Qüvvələri, Mühəndis Qoşunları, Raket və Artilleriya Qoşunlarının və digər hərbi bölmələrimizin iştirakı ilə təlimlər keçirilib.

(Ardı 4-cü səhifədə)

Azərbaycan Ordusunun və Türkiyə Silahlı Qüvvələrinin hərbi qulluqçularının cəlb edildiyi "Mustafa Kamal Atatürk - 2023" birgə taktiki təlimi uğurla başa çatıb.

Müdafıə Nazirliyi Mətbuat Xidmeti xəbər verir ki, birgə taktiki təlimdə Azərbaycan

Ordusunun Quru Qoşunları, Əlahiddə Ümumqoşun Ordu, Hərbi Hava Qüvvələri, Raket

“Mustafa Kamal Atatürk-2023” birgə taktiki təlimi başa çatıb

və Artilleriya Qoşunları, Mühəndis Qoşunları, Xüsusi Təyinatlı Qüvvələr, həmcinin Hərbi Dəniz Qüvvələrinin xüsusi təyinatlıları və Türkiye Silahlı Qüvvələrinin müvafiq qoşun növü mənsubları iştirak ediblər.

Hər iki qardaş ölkənin qoşunları arasında təcrübə mübadiləsi və şəxsi heyətin peşəkarlığının artırılması məqsədilə keçirilən təlimdə qarşıya qoyulan bütün tapşırıqlar müvəffeqiyyətlə icra edilib.

Qeyd edək ki, Bakı şəhəri, Naxçıvan Muxtar Respublikası və azad olunmuş ərazilər də daxil olmaqla ölkəmizin müxtəlif istiqamətlərində keçirilən birgə taktiki təlimə hər iki ölkənin müxtəlif qoşun növündən ümumilikdə 3000-dək

şəxsi heyət, 130 ədəd zirehli texnika, 100-dək artilleriya vəsítəsi, 20-dən artıq aviasiya

və uçuş vasitəleri, eləcə də mühəndis texnikası və kiçik botlar cəlb olunmuşdur.

Azərbaycanla Qazaxıstan arasında hərbi təhsil sahəsində əməkdaşlıq məsələləri müzakirə edilib

"Azərbaycan Respublikası Müdafiə Nazirliyi ve Qazaxıstan Respublikası Müdafiə Nazirliyi arasında 2023-cü il üçün

ikiterəfli əməkdaşlıq Planı"na əsasən, Milli Müdafiə Universitetində "Hərbi təhsil və elm sahələrində əməkdaşlıq məsələləri üzrə işçi görüşü" keçirilib.

Müdafiə Nazirliyi Mətbuat Xidməti xəbər verir ki, Milli Müdafiə Universitetinin rektoru, professor general-leytenant Heydər Piriyev ölkəmizdə səfərdə olan Qazaxıstan Respublikasının Müdafiə Nazirliyinin Hərbi Təhsil və Elm Departamentinin rəisi general-major Jumabek Axmetov ilə ölkələrimiz arasında hərbi təhsil sahəsində əməkdaşlığın cari vəziyyəti və inkişaf perspektivlərini müzakirə ediblər.

Görüşdə, həmçinin qarşılıqlı maraq doğuran bir sıra digər məsələlər barədə ətraflı fikir mübadiləsi aparılıb.

Qazaxıstan nümayəndə heyətinə Milli Müdafiə Universitetinin tarixi, strukturu və təhsil səviyyesinin təşkili haqqında brifinq təqdim olunub.

Daha sonra qonaqlar Hərbi İdarəetmə İnstitutunun Hərbi Oyunları Mərkəzini ziyarət ediblər. Hərbi İdarəetmə İnstitutunun rektoru, milli təhlükəsizlik və hərbi elmlər doktoru, professor, polkovnik Bəbir Quliyev mərkəzin fealiyyəti barədə qonaqlara məlumat verib.

Sonda birgə xatirə şəkli çəkdirilib.

Ölkəmizdə səfərdə olan Tacikistan Respublikasının müdafiə naziri general-polkovnik Səralı Mirzonun rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyəti "N" hərbi hissəsini ziyarət edib.

Tacikistanın müdafiə naziri "N" hərbi hissəsini ziyarət edib

Müdafiə Nazirliyi Mətbuat Xidməti xəbər verir ki, nümayəndə heyətinə hərbi hissənin döyük yolu və şəxsi heyətin hazırlıq prosesi haqqında ətraflı brifinq təqdim edilib.

Tacikistanlı qonaqlar hərbi hissədə şəxsi heyət üçün yaradılan şərait, silah və döyük texnikası ilə tanış olub, təlim mərkəzində hərbi qulluqçuların nümunəvi çıxışlarını izləyiblər.

Sonda qarşılıqlı hədiyyələr təqdim olunub, xatirə şəkli çəkdirilib.

Hərbi institutun kursantları beynəlxalq tədbirdə iştirak edirlər

Heydər Əliyev adına Hərbi İnstitutun bir qrup kursantı "5-ci Beynəlxalq Kursantlar Həftəsi"ndə iştirak etmək üçün Çin Xalq Respublikasının Sian şəhərində səfərdədir.

Müdafiə Nazirliyi Mətbuat Xidməti xəbər verir ki, Çin Xalq Azadlıq Ordusunun Hərbi Hava Qüvvələrinin Mühəndislik Universitetində keçirilən tədbirdə Azərbaycan və Çin nümayəndələri ilə yanaşı, Belarus, İndoneziya, Laos, Macaristan, Pakistan, Rusiya, Səudiyyə Ərəbistanı, Tunis, Vyetnam və Zimbabvedən olan kursantlar da iştirak edirlər.

Heydər Əliyev adına Hərbi İnstitutun bir qrup kursantı "5-ci Beynəlxalq Kursantlar Həftəsi"ndə iştirak etmək üçün Çin Xalq Respublikasının Sian şəhərində səfərdədir.

Qeyd edək ki, "5-ci Beynəlxalq Kursantlar Həftəsi" oktyabrın 28-dək davam edəcək.

Hər bir hərbi qulluqçu Hərbi Anda sədaqətlə xidmət edir. Belə xidmət tekce vəzifə borcunu yerinə yetirmək deyil, həmdə vətənpərvərlikdir.

Müddətdən artıq həqiqi hərbi xidmət hərbi qulluqçusu kiçik çavuş Elşən Qəribov da belə hərbi qulluqçudur. Onu hərbçi olmağa sövq edən də vətənpərvərlik duyğuları olub. Şəmkir rayonunun Çinarlı kəndində doğulub boyra-başa çatan Elşən özünü dərk edəndən torpaqlarımızın bir hissəsinin işğal edildiyini görüb. Ermənilərin xalqımıza qarşı tövətdiyi faciələri öyrəndikcə düşmənə qarşı nifrat hissəyinə. Böyüyəndə mütləq hərbçi olmaq qərarına gəlib.

1996-ci ilde anadan olan kiçik çavuş Elşən Rövşən oğlu Qəribov müddətli həqiqi hərbi xidmətini də cəbhə bölgəsində düşmənlə üzbeüz bölmədə keçib. O zaman səngərin o üzü-

Nümunəvi xidmət

"Vətən məni çağırır"

nün də doğma Vətənin bir parçası olduğunu bilib. Erməni silahlı dəstələrini doğma torpağında görəndə düşmənə olan nifreti bire beş artıb. Hərbi xidməti başa çatandan sonra ordu sıralarına qayıtməyi qərara alıb. Əsgər yoldaşlarını verdiyi sözü tutan Elşən ordu sıralarından tərxis olunduqdan sonra valideynlərinə "Mən hərbçi olmaq qərarına gəlmisəm. Gələcəkdə özümü başqa sahədə görə bilmirəm. Vətənimin 20 faiz torpağı düşmən işğalındadır. Mən evdə otura bilmərəm", - deyib, onlardan xeyir-dua alıb və həyat yolunu yenidən ordu sıralarından salıb.

Müddətdən artıq həqiqi hər-

mandırı kimi nümunəvi xidmət etməyi qarşısına məqsəd qoyub. Səngər həyatı onun üçün yad deyildi. Bu səngərlərdən ayrılmışından bir il də keçməmişdi. Məqsədi, məramı erməni işşalı altında olan torpaqları azad etmək üçün komandiri olduğu manqanı döyükə hazırlamaq olub. Cəbhə bölgəsində gündən-günə artan gərginlik arṭıq yenidən məharibənin başlayacağından xəbər verirdi. Erməni diversiya dəstələri tez-tez mövqelərimizə soxulmağa cəhd edirdilər. Hər dəfə də layiqli cavab alıb geri çəkilməyə məcbur olurdular. Nəhayət, 27 sentyabr 2020-ci ildə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Silahlı Qüvvələrin Ali Baş Komandanı cənab İlham Əliyev düşmən təribatlarının qarşısını almaq məqsədilə ordumuza eks-hücum əmri verdi. Kiçik çavuş Elşən Qəribovun xidmət etdiyi

hərbi hissə məharibənin ilk gündə döyükə girdi. 44 gün davam edən Vətən məharibəsində Elşən Cəbrayıldan Qubadlıya qədər sərfli döyük yolu keçdi. Döyüklerdə fərqləndiyinə görə Elşən Qəribov Azərbaycan Respublikası Prezidentinin müvafiq sərəncamları ilə "Cəbrayılin azad olmasına görə", "Qubadlinin azad olmasına görə" və "Laçının azad olmasına görə" medalları ilə təltif olunub.

Kiçik çavuş E.Qəribov bu gün sərfli hərbi xidmətini düşməndən azad edilmiş ərazilərdə davam etdirir. Üzerine düşən xidməti vəzifələrini vicdanla yerinə yetirir. Inanıq ki, Elşən və onun kimi oğullar ərazi bütövüyümüzün qorunması namine bundan sonra da əzmələ, yorulmadan xidmətlərini davam etdirəcəklər.

Bəxtiyar ƏLİYEV
"Azərbaycan Ordusu"

Bakıda Azərbaycan və Litva Müdafiə nazirliklərinin hərbi təbabət sahəsində təcrübə mübadiləsi məqsədilə görüş keçirilib.

Azərbaycan ilə Litva arasında hərbi tibb sahəsində əməkdaşlıq məsələləri müzakirə edilib

Müdafie Nazirliyi Mətbuat Xidməti xəbər verir ki, görüşdə hərbi tibb sahəsində əməkdaşlıq, həmcinin qarşılıqlı maraq doğuran bir sıra məsələlərə dair ətraflı fikir mübadiləsi aparılıb. Litva nümayəndə heyətinə Azərbaycan Ordusunda tibb xidmətinin təşkil, eləcə də hərbi tibbi təchizatla bağlı briñq təqdim olunub.

Sonra qonaqlar Tibb idarəsinin tabeliyində fəaliyyət göstərən bir neçə hərbi tibb müəssisəsinə gələrək burada yaranılan şəraitlə yaxından tanış olublar.

"Azərbaycan Ordusunun qüdrəti tarixi gerçəklilikdir"

"Vətən adlı sədaqətin əsgəriyik!" - Azərbaycan əsgəri qazandığı tarixi Zəfərlə qürurlandığı səviyyədə bu gerçəkliliyin də qürurunu yaşayır. Bu sədaqət dövlətçiliyə, dövlətə, xalqa sevgidi. Hərbi xidməti bu sevgi əsasında formalasalanlar 2020-ci il sentyabrın 27-nə kimi döyüş növbətçiliyindən döyüşə qoşulacaqları ani gözləyirdilər. Baxışlarından döyüş əzminə, qələbə ruhuna görə "Vətən adlı sədaqətin əsgəriyik!" qətiyyəti oxunanlar Ali Baş Komandanın döyüş əmri ilə başlayan Vətən mühərbiyəsində Zəfər qazananların sırasında oldular. Qaliblərin davamçıları deyirlər ki, biz də Vətən adlı sədaqətin əsgərlərinin döyübü yoluna sədaqətin əsgəriyik. Bu kəlmələri müqəddəs döyüslərin müqəddəs davamı bilmışik.

Son 30 ilin altı döyüşünü (əməliyyatını) xatırlayıram: 1994-cü ilin yanvar döyüşleri (Horadiz əməliyyatı), 2016-ci ilin Aprel döyüşləri (Lələtəpə, Bayraqtepe əməliyyatı), 2018-ci ilin mayında Günnüt əməliyyatı, 2020-ci ilin iyul döyüşləri (Tovuz əməliyyatı), 2020-ci ilin 27 sentyabr döyüşləri (İkinci Qarabağ mühərbiyəsi), 2022-ci ilin avqust döyüşləri ("Qıisas" əməliyyatı). Bu döyüşlər - bu əməliyyatlar, bu tarixlər Azərbaycan Ordusunun qüdrətinin təsdiqididir. Bu qüdrəti dönyanın əksər dövlətləri də etiraf edir.

Bu fikirlər "N" hərbi hissəsində "Azərbaycan Ordusunun qüdrəti tarixi gerçəklilikdir" mövzusunda disputun başlanğıcı olur. Mayor Faiq Mehdiyev Azərbaycan Ordusunun tarixinin Azərbaycan dövlətçiliyi ilə bağlılığından, ikinci Qarabağ mühərbiyəsinin başlaması səbəblərdən, Azərbaycanın ədalətli mühərbiyəsindən, döyüşlərdən, döyüşənlərdən danışır. Zabitlər də, əsgərlər də dəyilənləri mühərbiyənin tarixi kimi dinləyirlər. Mayor Faiq Mehdiyev deyir ki, disputda bilməklərinizi deyin, bilməklərinini-

zi öyrənin. Döyüş hazırlığınız təlimlərle yüksəldiyi kimi, mənəvi-psixoloji hazırlığınız da belə tədbirlərlə yüksələcəkdir.

Əsgər Ruslan Ələsgərov:
- Müəllimlərimiz deyirdilər ki, 1983-cü ildə Qazaxın 3000 hektar ərazisi Ermənistana birləşdirilib. Ermənistan Azərbaycandan yənə ərazi iddiasına düşmüdü. Əvvəlcə Naxçıvan iddiası, bu iddiasını Qarabağ iddiası ilə davam etdirdi. Ermənistanın bu iddiasına Mosvka ciddi etiraz bildirmədi, eslində, onun iddiasını dəsteklədi. Bu dəfə niyyətinə çata bilmədi. Onda elan edilməyən mühərbiye başlıdı. Birinci Qarabağ mühərbiyəsində havadarlarının siyasi və hərbi köməyindən istifadə eden Ermənistən 20 faiz ərazimizi işğal etdi. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyev qətiyyətlə bildirmişdi ki, Azərbaycanda ikinci erməni dövləti yaranmayıcaq.

Əsgər Rəşad Qurbanov:
- Ermənistən BMT Təhlükəsizlik Şurasının qətnamələrini yerine yetirmirdi. Dünyanın iri dövlətləri Ermənistani ciddi suçlamırdı. Buna görə də işğalçı Ermənistən sülh danışqlarından yayınındı, regionda mövcud status-kvonu saxlamağa çalışırdı. Həm də yeni ərazilər işğal etmək niyyəti ilə irimiqyaslı təxribatlar törətmək istəyirdi.

Siyasi dərsdə qrup rəhbərimiz demişdi ki, belə bir şəraitdə ordu quruculuğunda həyata keçirilən İslahatlar ordunun gücünü yüksəltdi. Hər əsgər hərbi ixtisasına uyğun olaraq silahlamaya daxil edilən ən yeni döyük texnikalarının, uçuş aparatlarının, atıcı silahların istismar xüsusiyyətlərini müəkkəməl mənimsəyir. Ordu məzdua keçirilən təlimlər, eləcə də beynəlxalq təlimlər ordunun döyüş hazırlığını yüksəltdi.

Əsgər Malik Arzumanov:
- İşğalçı Ermənistən yen ərazilər işğal etmək məqsədi ilə müxtəlif istiqamətlərdən müxtəlif miqyaslı təxribatlarının qarşısı qətiyyətlə alınırı.

Ermənistən 2020-ci il sentyabrın 27-də işğal etdiyi ərazi-lərdən torpaqlarımıza hücum etdi. Ordu hissələrimiz hücumun qarşısını aldı, Ali Baş Komandanın döyüş əmri ilə əks-hücumda keçdi. Qısa müddətə də düşmən müdafia sədlərini dağıdı - bu da qüdrət idi. Altay oktyabrın 30-da şəhid oldular. Altayın cibində qardaşının dəfnində iştirak etmək üçün 5 günlük icazə kağızı olub. Qardaşının dəfninə getməyib. Döyüslərdə iştirak edib. Bu da Azərbaycan əsgərinin qüdrətidir...

Kapitan Ümid Mikayilov:
- İkinci Qarabağ mühərbiyəsində döyüşçülərin əksəriyyəti

- Bu müharibə həm də siyasi mühərbiye idi, mühərbiyənin genişlənməsi üçün bəzi dövlətlər işğalçı dövlətə gizli də olsa kömək edirdi, müəyyən mənada, işgalçı dövlətin isteyinin iştirakçıları olurdu.

Mayor Elman Əsgərov bu fiqirlərin məntiqi davamı kimi deyir ki, Azərbaycan Ordusu XXI əsrin mühərbiyəsini Zəfərlə başa çatdırı. Bu Zəfər qüdrətin təntənəsi idi.

Əsgər Ümid Qasımov hamının bu qüdrətə qururlandığını bildirir.

Əsgər İsaxan Abdullayev deyir ki, ordunun qüdrətindən söz düşəndə həmişə yaddaşı-

döyüşə dövlət bayrağımızla gedirdi. Bu mənəvi yaraq onları qəlebəyə apardı. Döyüşlərə belə getmək də, belə döyüşmək də ordumuzun qüdrətine yozulmalıdır, yozulur da, - deyirəm.

Sözümə söykək kimi mayor Elman Əsgərov ikinci Qarabağ mühərbiyəsində son nəfəsi dövlət bayrağımıza qismət olan şəhidlərimizi xatırladır. "Bele şəhidlik hər orduda olmur", - deyir. Əsgərlərin ifadəli baxışlarından "ikinci Qarabağ mühərbiyəsində Azərbaycan Ordusunun qüdrəti həm də belə şəhidlik məqamlarıyla da təsdiqləndi", - metləbi oxunur. Bu mətləbə qüdrətin zərrəsi

ləşdirir:

- Azərbaycan Ordusu Şuşanı işğaldan azad etməklə, tarixi Zəfər qazanmaqla dünyada qüdrətli ordu kimi tanınsı. Rusiya metbuatında dərc olunmuş bir məqale də Azərbaycan Ordusunun qüdrətine heyərətin ifadəsidir: "Bele döyük, dövlət, Vətən sevgisi görən olubmu, demek çətindir. Dağ yuxarı, şəhidi ciyində, döyüşə-döyüşə qan-ter içinde qalxırı Azərbaycan Ordusu. Nə yaralısını, nə şəhidini əldən buraxırdı. Nəfəs almadan Şuşaya çıxdılar".

Əsgər Ümid Qasımov:

- Şuşa uğrunda döyüşdə əsgər yaralandığını bildirmir. Yarasını özü sarımaşa çalışır. Ancaq qan dayanır. Heç kimi köməyə çağırır, çağırısa, döyüşdən yayınacaqdı, düşmənə atılışı gülələrin sayı azalacaqdı. Özündə güc tapıb qanı ilə divara "Qarabağ Azərbaycandır!" yazır. Son nefesi yazdığı kəlmələrin örtüyünə dönür. Bu da qüdrət idi!

Əsgər Rəşad Qurbanov:

- Ermənistən Vətən mühərbiyəsindən sonra üçtərəfli Bəyanatın şərtlərinə əmel etmirdi, heç indi də etmir. Erməni silahlı birləşmələri avqustun 3-də terror-təxribat törətdi. Ermənilərin hərbi əməliyyatları Kəlbəcər və Laçında da apardı, Qırıqız yüksəkliyini ələ keçirməye, Qırıqızda döyük mövqeləri qurmağa cəhd göstərdi. Azərbaycan Ordusu "Qisas" əməliyyatı ilə Qırıqız yüksəkliyini, Sarıbaba və bir sıra digər əhəmiyyətli yüksəklikləri nəzarətə götürdü, ...

Əsgər Ruslan Ələsgərov:

- ...döyüşdə düşmənin bir neçə döyük mövqeyi dağıdı, Ağdərə rayonunun Yuxarı Oratağ yaşayış məntəqəsindeki herbi hissəsinə hava zərbəsi edirildi, düşmən onlara döyük maşını, hərbi qulluqçusu məhv edildi. Bu da qüdrət idi!

Əsgərlər qururlanır. Bu qurur Azərbaycan Ordusunun qüdrətini səmimi heyət iddi...

Azərbaycan Ordusuna sevgi ilə başlayan disput Azərbaycan Ordusunun qüdrətinin gerçəkliliyinin qururu ilə tamamlanır. Bir daha təsdiqlənir ki, Azərbaycan Ordusu işğalı sonlandıran bir qüdrət ordusudu, xalqa, torpağa, dövlətə, dövlətçiliyə sədaqət ordusudu!..

Rəşid HÜSEYNOV

"Azərbaycan Ordusu"

foto

cavuş

Namiq PƏNAHOVUNDUR

ma hopmuş bir fikri xatırlayıram: "Azərbaycan əsgəri düşmənin işğal müddətində qurduğu, yaratdığı, möhkəmləndirdiyi, təkmilləşdirdiyi müdafiə sədlərini çıxmayıb keçdi". Qüdrət budur!

Əsgər Ümid Qasımov:

- Bu qüdrət döyüşçülərin qətiyyəti kimi, şücaəti kimi davam etdirildi. Yaralanmış döyüşçünü döyüşdən çıxartmaq istəyen döyüşçünün şəhidliyi də qüdrətdi. Nazırə Tacir Allahverdiyev əkiz qardaşıydılar. Ağdamın Cullu kəndində ana-olmuşlardır. Vətən mühərbiyəsində oktyabrın 24-də Füzuli rayonu uğrunda gedən döyüşlərdə şəhid oldular. Bu da qüdrətdi.

Əsgər Ruslan Ələsgərov:

- İki qardaş vardi, Lerikin Kəlvez kəndində anadan olmuşdular. Altayın 20 yaşı vardi, Elgünün 18. Elgün sentyabrın 30-da, Altay oktyabrın 30-da şəhid oldular. Altayın cibində qardaşının dəfnində iştirak etmək üçün 5 günlük icazə kağızı olub. Qardaşının dəfninə getməyib. Döyüslərdə iştirak edib. Bu da Azərbaycan əsgərinin qüdrətinin qüdrətidir...

- İkinci Qarabağ mühərbiyəsində döyüşçülərin əksəriyyəti

demək istərdim...

- 2010-cu il iyunun 18-də gizir Mübariz İbrahimov Tərtərin Çaylı kəndində təmas xəttini keçərək düşmənin mövqeyinə gedib, düşmənə təkbaşına döyüşüb, neçəsini öldürüb, sonda şəhid olub - bu da qüdrət idi. 2020-ci il sentyabrın 27-də Azərbaycan Ordusunun hissələri düşmənin güclü hückumun qarşısını aldı - bu da qüdrət idi, Ali Baş Komandanın döyüş əmri ilə əks-hückuma keçdi - bu da qüdrət idi, qısa müddədə düşmən müdafia sədlərini dağıdı - bu da qüdrət idi, ilk mövqə qəlebələri qazanıldı - bu da qüdrət idi. Baş leytenant Elvin Şükürlü Kəlbəcər istiqamətində düşmənin səngərini təkbaşına getmişdi, dörd düşmən öldürmişdi - bu da qüdrət idi, şəhid olmuşdu, bu da qüdrət idi, - deyirəm. Əsgərlər fikrini bəyənirlər...

- Bu döyüslərdə Azərbaycan əsgərinin atlığı hər gülə qüdrət idi.

Kapitan Ümid Mikayilov bu döyüslərlə qururlanır. Bu qurur Azərbaycan Ordusunun qüdrətini səmimi heyət iddi... Azərbaycan Ordusuna sevgi ilə başlayan disput Azərbaycan Ordusunun qüdrətinin gerçəkliliyinin qururu ilə tamamlanır. Bir daha təsdiqlənir ki, Azərbaycan Ordusu işğalı sonlandıran bir qüdrət ordusudu, xalqa, torpağa, dövlətə, dövlətçiliyə sədaqət ordusudu!..

"Mustafa Kamal Atatürk-2023" birgə taktiki təlimi - qardaşlığın təlimi - qardaşlığın uğuru

(Əvvəli 1-ci səhifədə)

"EFES", "Anadolu Qartalı", "TurAz Qartalı", "Anadolu Anası", "Erciyes" və adı çəkilməyən digər müxtəlif təyinatlı və miqyaslı təlimlərdə iştirak edən qardaş dövlətlərin hərbi qulluqçuları qarşılıqlı fəaliyyətin təşkil, döyük ulaşmasının düzgün təmin edilməsi, həmçinin qarşılıqlı təcrübə mübadiləsinin, idarəetmənin təkmilləşdirilməsi, o cümlədən qarşıya qoyulan digər məqsədlərə nail olmaqla öz hərbi potensialını daha da yüksətməklə döyük hazırlığını müasir dövrün tələblərinə uyğun təkmilləşdirir. Bu uğurlu təlimlərdən biri də Azərbaycan xalqının Ümummilli Lideri Heydər Əliyevin anadan olmasının 100 illiyi və qardaş Türkiye Cümhuriyyətinin yaradılmasının 100-cü ildönümü-

sus təyinatlıları günün işqli və məhdudgörəmə vaxtlarında qarşıya qoyulan müxtəlif tapşırıqları uğurla icra etdilər. Tapşırığa əsasən, əməliyyat rayonunun dərinliyinə sızan Azərbaycan-Türkiyə komando bölmələri şərti düşmənin diversiya qrupunun yaşayış məntəqələrində yerləşən müvəqqəti siyinacaqlarını müəyyən etməli və onları mühəsirəyə almaqla zərərsizləşdirməli idi ki, hərbi qulluqçular bu tapşırığı yüksək peşəkarlıq nümayiş etdirərək yerinə yetirdilər. Digər tapşırıga əsasən gecə məhdudgörəmə şəraitində taktiki yerdəyişmə icra edən qruplar başqıla şərti düşmən qrupunu zərərsizləşdirmək fəaliyyətini uğurla icra etdilər. Birgə taktiki təlimdə Azərbaycan və Türkiye Hərbi Hava Qüvvələrinin aviasiya vasitələri havayaqalxma, ye-

kaların iştiraki ilə şərti düşmən hədəflərinə zərbələr edildi. Bundan başqa digər qoşun növlərinin hərbi əməliyyatlarda tətbiqi, onların qarşılıqlı əlaqədə fəaliyyətinin təşkili, çaylar üzərində keçid açmaq məqsədilə panton körpülərin salınması və digər fəaliyyətlər üzrə müxtəlif tapşırıqlar icra edildi.

"Mustafa Kamal Atatürk-2023" birgə taktiki təliminin "Yüksək səviyyəli müşahidəçi günü" də təntənəli, yaddaqalan oldu. "Yüksək səviyyəli müşahidəçi günü"ndə Türkiye Respublikasının milli müdafiə naziri Yaşar Güler, Tacikistan Respublikasının müdafiə naziri general-polkovnik Şerali Mirzo, Qazaxistən Respublikasının Müdafiə Nazirliyinin nümayəndələri iştirak etdilər. Qonaqlar burada taktiki təlimin gedisatını, yerinə yetirilən tapşırıqların icrasını yanından izledilər. Azərbaycan Respublikasının müdafiə naziri general-polkovnik Zakir Həsənov təlimin "Yüksək səviyyəli müşahidəçi günü"ndə iştirak edən dövlətlərin nümayəndələrinə Azərbaycan Respublikasının "Hərbi əməkdaşlıq sahəsində xidmətlərə görə" medallarını təqdim etdi. Təlimdə iştirak edən qonaqlar Azərbaycan Ordusunun arsenalında olan zirehli döyük məşinləri, müxtəlif təyinatlı hərbi texnika, pilotsuz uçuş aparat-

ları və digər hərbi vasitələrlə tanış oldular. Burada Türkiye-nin "ROKETSAN", "HAVELSAN", "ASELSAN", "BAYKAR" və digər şirkətlər tərəfindən quraşdırılmış stendlər də qonaqların diqqətini çekdi. "Mustafa Kamal Atatürk-2023" birgə taktiki təliminin sonunda Azərbaycan Respublikasının müdafiə naziri general-polkovnik Zakir Həsənov və Türkiye Respublikasının milli müdafiə naziri Yaşar Güler təlimdə iştirak edən hərbi qulluqçularla görüşdülər. Bir qrup təlim iştirakçısına qiyəmtli hədiyyələr təqdim edildi. Müdafiə nazirləri təlimdə göstərilən nəticələri yüksək qiymətləndirdilər və şəxsi heyətə geləcək xidmetlərində də ugurlar arzuladılar.

Azərbaycan və Türkiye ordularının keçirdikləri birgə

hərbi təlimlər bölgədə sülh və təhlükəsizliyin təmin olunması üçündür. Qardaş ölkələr arasında keçirilən hərbi təlimlər iki ölkə arasında qurulan əlaqələrin və hərbi əməkdaşlığın mühüm elementlərindən biridir. İki qardaş ölkənin ordu rəhbərliyi arasında təşkil olunan görüşlər, iki ordunun hərbi qulluqçularının iştirakı ilə keçirilən təlim, məşq və kurslar nəticəsində qalib Azərbaycan Ordusunun daha da güclənməsi və müasir standartlara uyğun qurulmasına yönelik böyük işlərə imza atılır. Azərbaycan və Türkiye silahlı qüvvələrinin əlaqələri gün-gündən daha da genişlənir. Bunun nəticəsidir ki, hərb sahəsində görülən birgə işlərin sayı artan xətə gedir. Türkiye və Azərbaycan bölgədə hər zaman sülh, sabitlik, təhlükəsizlik, əməkdaşlıq fəaliyyətlərinin icrasında maraqlı ölkələr olub və hər zaman bu təşəbbüslerle çıxış ediblər. Bu təlim bir daha bütün dünyaya mesaj oldu ki, Azərbaycan və Türkiye qardaşlığı əbədidir, möhkəmdir. Türkiye bu gün dünyanın ən güclü ordularından biri olmaqla bizim yanımızdadır. Biz də qardaş Türkiyənin yanındayıq. Bizim birliyimiz və əməkdaşlığımız bundan sonra da uğurlu olacaq. Çünkü biz bir millət, iki dövlətik!

Kapitan
Fuad CƏFƏROV
"Azərbaycan Ordusu"

nə həsr olunan və ölkəmizin ev sahibliyi etdiyi "Mustafa Kamal Atatürk-2023" birgə taktiki təlimi oldu. "Mustafa Kamal Atatürk-2023" birgə taktiki təlimi Bakı şəhəri, Naxçıvan Muxtar Respublikası və işğaldan azad edilmiş tarixi ərazilərimiz daxil olmaqla bir neçə istiqamətdə keçirildi. Təlimə hər iki ölkənin müxtəlif qoşun növləri cəlb olunmuşdu. Təlimin ssenarisinə əsasən hər iki ölkənin komando, Xüsusi Təyinatlı Qüvvələri və Hərbi Dəniz Qüvvələrinin xü-

rəenmə, şərti düşmən hədəflərinin təyin edilməsi, hava keşfiyyatı və digər fəaliyyətlərin düzgün aparılması tapşırıqlarını yerinə yetirdilər. Həmçinin Türkiye Hərbi Hava Qüvvələrinin F-16 qırıcı təyarələri və digər hücum helikopterləri şərti düşmənin cəmləşmə məntəqələrinə aviasiya zərbələri endirdilər. Təlimdə müasir döyük üsullarını tətbiq etməklə artilleriya, aviasiya (həmçinin Bayraktar TB-2-də istifadə olunmaqla) və digər hərbi və zirehli texni-

Tibb xidməti

"Həkim insan həyatının keşiyindədi, hərbçi Vətənin"

etibarı layiqincə doğruldusən. - Kiçik yaşlarından həm hərbçi, həm də həkimlik sənətini sevmişəm. Çünkü həkim insan həyatının keşiyindədi, hərbçi Vətənin. Hər iki mütqədəs peşənin sahibi olduğumla

qurur duyuram. Həkimlik peşəsində təcrübə əsas amillərəndən. Universitetdə peşəkar müəllimlərimiz, professorlarımız bize hərbi təbabətin incəliklərini nəzəri olaraq öyrədiblər. Xatırlayıram, təhsil aldığım

müddətde müəllimlərimizdən biri deyərdi ki, həkim həkimliyi təcrübədə, xəstələrlə münasibətdə daha yaxşı öyrənir. Düzgün diaqnoz üçün ilkin olaraq xəstəni dinləməyi bacarmaq lazımdır. Xəstəliklər bir-birinə oxşaya bilər, ancaq hər bir xəstəliyin özünəməxsus xüsusiyyəti var. Bunu da öyrənmək üçün xəstə ilə əhatəli söhbət aparmaq lazımdır. Etiraf edim ki, mənə müraciət edənlərin xəstəliyini az qala mən də yaşıram.

Tibb xidməti baş leytenantı Azər Həsənov onu da vurğuladı ki, məntəqəyə müraciət edən xəstələrin hamısına xüsusi diqqət göstərilir. "Onlara yüksək səviyyədə xidmət göstərmək bizim borcumuzdur. Biz bu borcu layiqincə yerinə yetiririk. Müraciət edənlərin hamısını dinləyir, onlara dəqiq

diaqnoz qoyur, sonra müalicəyə başlayırıq. Məntəqənin tibb personalları xəstələrin tez bir zamanda sağalıb xidmət yerlərinə qayıtması üçün əllerindən gələni edirlər", - deyə A.Həsənov bildirdi.

Tibb məntəqəsində müalicə alan əsgər Xəqani Rzayev göstərilən qayğıdan razılıq etdi: "Üç gündür burada müalicə alıram. Məntəqənin tibbi personalı bizə doğma münasibət bəsləyir, qayğıyla yanaşırılar. Artıq müalicəm yekunlaşır. Özümü yaxşı hiss edirəm. Bu gün bölməyə qayıdaqam".

Hərbi hissədə müşahidə olunan yüksək şərait, müasir avadanlıqlarla təchiz olunan və savadlı hərbi həkim kadrları ilə tam komplektləşən tibb məntəqəsinin mövcudluğu bir daha sübut edir ki, Azərbaycan Ordusunda xidmət edən hər bir hərbi qulluqçunun sağlamlığı daim diqqət mərkəzindədir.

Baş leytenant
Oruc MUŞTAFAYEV
"Azərbaycan Ordusu"

Tarix yazan oğullar

“Vüsəlin yoxluğunu hər addımda hiss edirəm”

Baş leytenant Babayev Vüsəl Sübbun oğlu Vətəninə, yurduna ürəkdən bağlı bir zabit idi. O, 44 günlük Vətən müharibəsinin ilk günlerində artilleriyaçı kimi döyüslərdə iştirak edirdi. Təessüflər olsun ki, Vüsəl Babayev Füzuli rayonunun azadlığı uğrunda gedən döyüslərdə şəhid oldu. Yaxınlarının iştirakı ile ikinci Şəhidlər xiyabanında dəfn edildi. Qəhrəmanın ölümündən 3 il keçir. Bu münasibetle ikinci Şəhidlər xiyabanında anım mərasimi keçirildi. Əvvəlcə Azərbaycan xalqının Ümummilli Lideri Heydər Əliyevin və torpaqlarımızın azadlığı uğrunda gedən döyüslərdə şəhid olanların xatiri bir dəqiqəlik sükulla yad olundu. Azərbaycan Respublikasının Dövlət Himni səsləndirildi. Yaxınları, doğmaları şəhidin məzəsi üstüne əklillər qoyular, gül-cicəklər düzdülər. Din xadimləri ruhuñan dualar oxudular.

Pirallahi rayon İcra Həkimiyətinin başçısı Vasif İmanov çıxış edərək dövlətin şəhid ailələrinə göstərdiyi qayğıdan etrafı danişdi. Dedi ki, torpaqlarımızın işğaldan azad olunduğu görə biz Vüsəl kimi oğullarımıza borcluyuq. Çünkü onların igidiyi sayəsində düşmən məglub oldu. 30 ilə yaxın davam edən işğala son qoyuldu. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin sərəncam və tapşırıqlarına uyğun olaraq dövlət tərəfindən şəhid ailələrinə, mühərbi veterallarına böyük diqqət və qayğı göstərilir. Biz Vüsəl kimi cəsur oğulları unutmayacaq, onların xatirələrini həmişə hörmətlə yad edəcəyik.

Şəhidin heyat yoldaşı Aynur Babayeva çıxış edərək Vüsəlin ömrü və döyüş yollarından, həmçinin qəhrəmanlığından etrafı söz açdı. Onun xatirəsini əziz tutduqlarına görə Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə, Birinci-vitse Prezident, Müdafiə Nazirliyinin rəhbərliyinə və mərasim iştirakçılarına minnətdarlığını bildirdi.

Anım günü ərefəsində baş leytenant Vüsəl Babayevin ömrü və döyüş yolundan qısaça söz açmaq, bu cəsur zabitin oxucularımıza yaxından tanıtmaq istəyirik.

***

8 yanvar 1992-ci ildə Xəzərin sahilindəki Pirallahi qəsəbəsində yaşayan Sübbun kisinin ailəsində oğlan uşağı dünyaya göz açdı. Körpə gəlişi ilə soyuq qış gündən evə istilik, ailəyə xoş ovqat getirdi. Vüsəllərinə çatdırılara görə valideynlər körpəyə Vüsəl adı qoyular.

Ötüb keçən illər Vüsəli da böyüdürdü. 1999-cu ildə -yeddi yaşına çatan Vüsəl valideynlərinin elindən tutub sevinse-vine qəsəbədəki 186 nömrəli məktəbin birinci sinfinə getdi.

Kiçik yaşılarından hərbçi olmağı arzulayan Vüsəl 2010-cu ildə orta təhsilini başa vurduqdan sonra Heydər Əliyev adına Azərbaycan Ali Hərbi Məktəbinə (indiki Heydər Əliyev adına Hərbi Institut) qəbul oldu.

Orta məktəbdə olduğu kimi, Vüsəl hərbi təhsil ocağında da dərslerinə məsuliyyətə yanaşırırdı. Yerüstü artilleriya ixtisasının sirlərinə dərindən yiyələnirdi. Gələcəyin zabitini təkcə nəzəri dərslərdə deyil, əməli məşğələlərdə də fəal iştirak edirdi. 2014-cü ildə ali hərbi təhsilini uğurla başa vurub "leytenant" rütbəsi alan Vüsəl bir il Azərbaycan Ordusunun Təlim və Tədris Mərkəzində zabitin ixtisasartırma kursunu keçdi. 2015-ci ildə təqim komandırı kimi "N" hərbi hissəsində xidmətə başladı.

2015-ci il iyulun 24-də Aynur xanımla ailə həyatı qurdu. Yaxınları, doğmaları gəncləre xoşbəxtlik arzuladılar.

Gənc zabit 2016-ci ildə ordumuzun böyük uğurlar qazanlığı Aprel döyüslərində fəal iştirak etdi. Tapqaraqyunlu kəndi iştigamətində vuruşdu. Zabit kimi üzərinə düşən tapşırıqların öhdəsində bacarıqla gəldi.

2017-ci il martın 12-si Vüsəlin həyatında yaddaqlan günlərdən biri oldu. Onun qız övladı dünyaya göz açdı. Körpənin adını Selcan qoyular. Bele sevinc dolu günü Vüsəl ikinci dəfə 4 yanvar 2019-cu ildə də yaşıdı. Həmin gün onun ikinci qız övladı dünyaya gəldi. Rüqəyya adı qoyulan qız ailənin sevincini daha da artırdı.

Xidmət illeri arxada qaldıqca Vüsəlin döyüş təcrübəsi də artırdı. Torpaqlarımızın uzun illərdən bəri erməni işğalında qalması onu da çox narahat edirdi. O əmin idi ki, getdikcə güclənən ordumuz döyüslərdə erməni qəsbkarlarına qalib gələcək. Baş leytenant Vüsəl Babayev torpaqlarımızın azadlığı uğrunda başlayacaq döyüsləri intzarla gözləyirdi ki, işğalçılarla vuruşun, düşməni məhv edən-

lər cərgəsində yer alsın. Gənc zabitin gözlediyi gün geldi. 27 sentyabr 2020-ci ilde erməni işğalçılarının təxribatı nəticəsində ikinci Qarabağ müharibəsi başladı. Baş leytenant Vüsəl Babayevin xidmət etdiyi hərbi hissənin şəxsi heyeti də eks-hükumət əməliyyatına cəlb olundu. Onun döyüş yolu Füzuli rayonundan başladı. Vüsəl mərəmələri düşmənin başına dolu kimi yağıdırıldı. Qısa müddət ərzində işğalçıların ön mövqeleri yarıldı.

Vətən müharibəsinin 24-cü günü id. Füzuli rayonunun mərkəzi erməni işğalçılarından azad olunmuşdu. Vüsəlgil rayonunun Gecəgözü kəndi uğrunda döyüşürdülər. Onun üzrəyindən keçirdi ki, Şuşa uğrunda da vuruşsun, o gözəl diyarın azad olunmasında da iştirak etsin. Mühərbi dən qızlarının, həyat yoldaşının yanına qalib ordunun qalib zabit kimi dönsün. Təessüf ki, oktyabrın 23-də Füzuli rayonunun Gecəgözü kəndi uğrunda gedən döyüşdə şəhid oldu. Yaxınları, qohumları oktyabrın 25-də Vüsəli acı göz yaşları içinde ikinci Şəhidlər xiyabanında torpağa tapşırıdlar. Gənc zabitin şərəf dolu həm ömrü, həm də döyüş yolu ilq bir pəyz gündündə yarımcı qaldı.

Döyüslərdə göstərdiyi igidiyyə görə Babayev Vüsəl Sübbun oğlu Azərbaycan Respublikası Prezidentinin müvafiq sərəncamları ilə "Azərbaycan Bayrağı" ordeninə, "Vətən uğrunda" və "Füzulinin azad olunmasına görə" medallarına layiq görüldü.

Vüsəl bu gün onu tanıyanlar xatirələrində yaşayır. Bu xatirələr kədərlidir. Amma şəhid zabit haqqındaki xatirələri dini ləmək qürurvericidir. Çünkü qəhrəmanların ömür yolları hər birimiz üçün örnekdir.

Həyat yoldaşı Aynur xanım Vüsəlli günlərindən söz açdı:

- Vüsəl mənim üçün dünyanın ən doğma adamı idi. Doğmasını itirmek isə çox ağırlıdır. Təsəllim odur ki, həyat yoldaşım Vətənin azadlığı uğrunda şəhid olub. Vüsəlin yoxluğunu hər addımda hiss edirəm. Bakının qədim kəndlərindən biri olan Zirədə anadan olmuşam. Onunla uşaqlığımız demək olar ki, bir yerde keçib. Xalamgil onlara qonşu idi. Yay tətiline xalamgilə gedərdim. Vüsalla bir yerde oyнaynradıq. Günlərimiz bir-birindən şən keçərdi. Bir az böyüyəndən sonra xalamgilə getmədim. Vüsalla görüşə bilmədim. illər sanki tez tövbə keçdi. İkimiz də böyük, uşaqlığımız keçmişdə qaldı. İçəri şəhərdəki kitabxanada işləyirdim. Vüsalla da hərbi məktəbdə oxuduğunu bilirdim. Həyatda təsadüfi görüşlər çox olur. Bax belə təsadüfi bir görüş məni Vüsalla avtobusda üz-üzə getirdi. Amma həmin gün bir-birimizi tanımadıq. Təsadüf bizi ikinci dəfə görürdü. Görürdüm ki, o, mənə diqqətə baxır. Bu baxışlardan sevgi şüzlürdü. Üçüncü dəfə rastlaşanda axır ki, dili "açıldı". Onda bildim ki, bu oğlan mənim uşaqlıq dosyam Vüsəldir. Bunu bilsəm də, tanışlıq vermədim, uşaqlığımızın bir yerde keçdiyini, Aynur olduğunu demədim. Amma "sirrimi" yalnız bir həftə gizli saxlaya bildim. Sonra söz-sözü çəkib hər şeyin üstünü açdı. Görüşlərimiz ikinci ayında Vüsəl üzərini mənə açıb sevdiyini dedi. Görünür, mənə məhəbbəti hələ o illərən var imiş. Uşaqlıq dostumun sevgisinə bigən qalmadım. 2015-ci ildə, gözəl yay günlərinin birində ailə qurduq. Ömrümüzün ən gözəl günləri yaşımağa başladıq. Vüsəl çox alləcanlı insan idi. O, mənə tekce həyat yoldaşı deyil, həm də ən etibarlı sirdəş və dost idi. Həyat yoldaşım Tanrıya yaxın adam idi. Namaz qılarsa, oruc tutardı, halallığı sevərdi. Heyflər olsun ki, xoşbəxt günlərimizin ömrü çox uzun olmadı. Vüsəl 27 sentyabr 2020-ci ildə döyüslərə yollandı. Evdən çıxanda döñə-döñə uşaqları mənə tapşırıdı. Dedi ki, Aynur, mən döyüşə gedirəm. Dünyanın işini bilmək olmaz. Bəlkə də heç bu gedisi bir dönüşü olmayaq. Uşaqlara yaxşı bax, gözün onları üstündə olsun. Vüsəl tez-tez zəng vurub uşaqlardan xəbər tutur, aparıcıları uğurlu döyüslərdən danışırı. Hər dəfə onun zəngi gələndə qəlbime bir dünya sevinci dolurdu. Arxayı olurdum ki, sağ-salamatdır. Sonuncu dəfə oktyabrın 21-də danişdiq. Sonra həyat yoldaşımdan zəng gəlmədi. Bilmirdim ki, ne edim. İntizar içinde ondan zəng gözləyirdim. Oktyabrın 23-də telefonuma zəng gəldi. Amma bu Vüsəlin zəngi deyildi. Bu kədər dolu, qəm yüksək bir zəng idi. Bu zəng mənə həyat yoldaşımın şəhid olduğu xəbərini çatdırıldı. Oktyabrın 25-də Vüsəli ikinci Şəhidlər xiyabanında torpağa tapşırıq. Mənim üçün nə qədər çətin olsa da,

çalışıram ki, Selcanı, Rüqəyani onun adına layiq böyüdüm...

Aynur xanımın ürəyi Vüsəlli günlərin xatirələri ilə dolu idi. Amma kövrəldiyindən sonan danışa bilmədi.

Əsgər Rəşad Hüseynli 44 günlər Vətən müharibəsində Vüsalla ciyin-ciyin vuruşub. Rəşad o günləri xatırlayaq dedi:

- Zabit Vüsəl Babayevlə müharibədə tanış olduq. Çox cəsur, qorxmaz bir hərbçi idi. Yaşı az olsa da, döyüş təcrübəsi yüksək idi. Onun komandası ilə düşmən hədəflərini dəqiq vururduq. İşgalçılardan geriye çəkildikcə daha da inamla vuruşurduq. Ümid edirdik ki, Qarabağı azad edənək birlikdə döyüşəcəyik. Təessüflə olsun ki, belə olmadı. Oktyabrın 21-də düşmən bizi minaataqlardan atəşə tutdu. Komandır ayağından yaralandı. Heyət nəfərləri Orxan Qəhrəmanov və Çerkez Teyublu komandırı bir az geriye apardılar ki, tibbi yardım göstərilsinlər. İşgalçılardan növbəti minaataqları atəş etdi. Orxan da, Çerkez də, komandirimiz də şəhid oldular. Çox kədərlə bir gün yaşadıq. Sonrakı döyüslərdə düşmənlərdən şəhidlərimizin qisasını aldıq.

Əsgər Tural Abdullayev komandırını belə xatırladı:

- Baş leytenant Vüsəl Babayev həmişə təlim-məşqlərdə bize artilleriya qurğusunun sirlərini dərindən öyrəndirdi. Deyirdi ki, mühərbi zamanı hansı tərəfin zabit, əsgəri hazırlıqlırsa, o tərəf də qalib gəlir. Bəzən komandırın dediklərinə əməl edərək hərbi bilikləri dərindən öyrəndik. Hazırlığımız yüksək olduğuna görə döyüslərdə işgalçılardan hədəflərini dəqiq vururduq. Düşmənin zirehli texnikalarını məhv edir, atış mövqelərinin külənən göye sovururduq. Zabit Vüsəl Babayev çox alıcı nabad adam idi. Komandırımız yaddaşında həmişə cəsur hərbçi kimi qalacaq.

İnanırıq ki, Vüsəlla bağlı xatirələrini bizimle sonan bölüşə bilməyen Aynur xanım Selcanı da, Rüqəyani da həyat yoldaşının adına layiq böyüdücək.

Torpaqlarımızın azadlığı uğrunda şəhid olmuş baş leytenant Vüsəl Babayev haqqında eşitdiklərimi xatırlaya-xatırlaya onun dəfn olunduğu ikinci Şəhidlər xiyabanına getdim. Qəhrəmanın məzəri önündə dayanıb xatirəsini bir dəqiqəlik sükutla yad etdim. Belə kövrək anlarda dilimden bu sözlər qopdu: "Məzarında rahat yat Vüsəl, Qarabağı işğaldan azad olundu. Qanınız yerde qalmadı. Düşməndən şəhidlərin qisası alındı!"

Pirallahi qəsəbəsindəki küçələrdə birinə Vüsəl Babayevin adı verilib. Şəhidin adını daşıyan küçədən keçənlər cəsur zabitin hörmətlə anır, böyük ehtiramla yad edirlər. Çünkü şəhidlər heç vaxt unudulmayaqlar.

Vahid MƏHƏRRƏMOV
"Azərbaycan Ordusu"

Azərbaycan Ordusunun şəxsi heyəti ilə keçirilən ictimai-siyasi hazırlıq dərsi

(İctimai-siyasi hazırlıq dərsinin qrup rəhbərinə kömək)

Suallar:

1. Azərbaycan Respublikası Konstitusiyası, dövlətimizin siyasi-iqtisadi əsasları və dövlət hakimiyyəti haqqında.

2. Dövlət institutları arasında Azərbaycan Ordusunun rolü və yeri.

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyası, dövlətimizin siyasi-iqtisadi əsasları və dövlət hakimiyyəti haqqında

İctimai-siyasi hazırlıq qrupunun rəhbəri bu məşğələyə hazırlaşarkən Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının tələblərini diqqətlə öyrənməli və məşğələyə hazırlaşarkən öz bölməsinin tapşırıqlarını, xüsusiyətlərini, xidmət şəraitini nəzərə alaraq mövzunu bölmənin gündəlik həyatı ilə bağlamalıdır.

Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası - dövlətimizin əsas qanunu Azərbaycan Respublikasının Ümummilli Lideri Heydər Əliyevin sədrliyi ilə yeni konstitusiya layihəsi hazırlayan komissiya tərəfindən hazırlanmış, 1995-ci il noyabrın 12-de ümumxalq səsverməsi - referendumda qəbul edilmiş və 1995-ci il noyabrın 27-dən qüvvəyə minmişdir. 2002-ci il avqustun 24-de, 2009-cu ilin 18 martında və 2016-ci ilin 26 sentyabrında keçirilən referendumlarda Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına bir sıra dəyişikliklər edilmişdir.

Azərbaycan Respublikasında hakimiyyətin mənbəyi haqqında:

Azərbaycan Respublikasında dövlət hakimiyyətinin yegane mənbəyi Azərbaycan xalqıdır. Azərbaycan xalqı Azərbaycan Respublikası ərazisinə yaşıyan, Azərbaycan dövlətinə və onun qanunlarına tabe sayılan Azərbaycan Respublikası vətəndaşlarının ibarətdir.

Sərbəst və müstəqil qaydada öz məqəddəratın həll etmək və öz idarəetmə formasını müəyyən etmək Azərbaycan xalqının suveren hüququdur. Azərbaycan xalqı öz suveren hüququnu bilavasitə ümumxalq səsverməsi - referendum və ümumi, bərabər və birbaşa seçki hüququ əsasında sərbəst, gizli və şəxsi səsverme yolu ilə seçilmiş nümayəndələri vasitəsilə həyata keçirir.

Xalqın seçdiyi səlahiyyətli nümayəndələrindən başqa heç kəsin xalqı təmsil etmək, xalqın adından danışmaq və xalqın adından müraciət etmək hüquq yoxdur.

Azərbaycan xalqı vahiddir. Azərbaycan xalqının vahidliyi Azərbaycan dövlətinin teməlini təşkil edir. Azərbaycan Respublikası bütün Azərbaycan Respublikalarının ümumi və bələnməz Vətənidir. Azərbaycan xalqının heç bir hissəsi, sosial qrup, təşkilat və ya heç bir şəxs hakimiyyətin həyata keçirilməsi səlahiyyəti mənimsəyə bilməz. Hakimiyyətin mənimsənilməsi xalqa qarşı ən ağır cinayətdir.

Siyasi əsaslar:

Azərbaycan dövləti demokratik, hüquqi, dünyəvi, unitar respublikadır. Azərbaycan Respublikasında dövlət hakimiyyəti hakimiyyətlərin bölünməsi prinsipi əsasında təşkil edilir:

- qanunvericilik hakimiyyətini Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi höyətir;

- icra hakimiyyəti Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə mənsubdur;

- məhkəmə hakimiyyətini Azərbay-

can Respublikasının məhkəmələri həyata keçirir.

Qanunvericilik, icra və məhkəmə hakimiyyətləri qarşılıqlı fealiyyət göstərir və öz səlahiyyətləri çərçivəsində müstəqildirlər.

Azərbaycan dövlətinin başçısı Azərbaycan Respublikasının Prezidentidir. O, ölkəmizin daxilində və xarici münasibətlərində Azərbaycan dövlətinə təmsil edir.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Azərbaycan xalqının vahidliyini təcəssüm etdirir və Azərbaycan dövlətçiliyinin varisliyini təmin edir.

sözlə, Azərbaycan Ordusunun formalasdırılması üçün hüquqi zəmin yaradılmasına ehtiyac var idi. Azərbaycan Respublikasının keçmiş ali qanunverici organı olan Ali Sovet 9 oktyabr 1991-ci ildə "Azərbaycan Respublikası Silahlı Qüvvələri haqqında" qanun qəbul etdi və bununla ordunun yaradılması üçün hüquqi təməl yaradıldı. Bu qanun ölkəmizdə hərbi quruculuq prosesinin ilk qanunu id. Həmin qanunun birinci maddəsində Silahlı Qüvvələrin vəzifələri müəyyən olunur və göstərilir ki, "Azərbaycan Respublikasının Silahlı Qüvvələri Azərbaycan

zabitlərin təkmilləşdirilməsi kursları fəaliyyət göstərir.

Azərbaycan xalqının Ümummilli Lideri Heydər Əliyevin 1999-cu il fevralın 20-de imzaladığı fərmanı əsasən yaradılmış Silahlı Qüvvələrin Hərbi Akademiyası hazırda Hərbi İdarəetmə İnstitutu kimi öz fəaliyyətini uğurla davam etdir.

Azərbaycan xalqının Ümummilli Lideri Heydər Əliyevin müstəsna xidmətləri sayesində formalasın və inkişaf yoluna qədəm qoyan Azərbaycan Ordusu bu gün Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Silahlı Qüvvələrin Ali Baş Komandanı cənab İlham Əliyevin rəhbərliyi altında öz şərəfli misiyasını uğurla davam etdirir. Ordu quruculuğu sahəsində həyata keçirilmiş böyük islahatlar, şəxsi heyət arasında azərbaycançılıq, hərbi vətənpərvərlik təriyəsinin qüvvətləndiriləsi, peşəkar zabit korpusunun formalasdırılması, ordumuzun ən müasir hərbi texnika ilə təchizatı, müntəzəm olaraq keçirilmiş təlimlər, döyüş potensialının gücləndirilməsi, hərbi sənayenin yaradılması və idxaldan müəyyən dərəcədə asılılığın azaldılması - bütün bunlar məqsədönlü şəkildə aparılan siyasetin tərkib hissəsidir.

Azərbaycan Respublikasının əsas qanunu - Konstitusiyasında da Silahlı Qüvvələr və Vətəni müdafiə ilə bağlı maddələr öz əksini tapmışdır. Belə ki, 9-cu maddədə Azərbaycan Respublikasının öz tehlükəsizliyini və müdafiəsini təmin etmək məqsədilə Silahlı Qüvvələr yaratdı, Silahlı Qüvvələrin isə Azərbaycan Ordusundan və başqa silahlı birləşmələrdən ibarət olması, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Azərbaycan Respublikası Silahlı Qüvvələrinin Ali Baş Komandanı olduğunu qeyd edilir.

76-ci maddədə isə Vətəni müdafiənin her bir vətəndaşın borcu olduğu, onların qanunla müəyyən edilmiş qaydada hərbi xidmət keçməsi vurğulanır.

Silahlı Qüvvələrin fəaliyyətini hərtərəflə tənzimləmək üçün Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi sonrakı illerdə bir-birinin ardına qanunlar qəbul etdi və onları təkmilləşdirmək məqsədilə əvvəl qəbul edilmiş hüquqi aktları dəyişiklik və əlavələr etdi. Bu baxımdan 10 iyun 1992-ci ildə qəbul olunmuş "Azərbaycan Respublikasında hərbi xidmətə çağırışın əsasları haqqında" qanun ən mühüm qanunluq sənədlərindən biri oldu. Bu qanunla Azərbaycan Respublikasında hərbi xidmətə çağırışın əsgəri vəzifənin əsaslarını, gənclərin hərbi xidmətə hazırlıq qaydalarını, hərbi xidmətə çağırışın qaydalarını və şərtlərini, hərbi vəzifəlilərin və hərbi çağırışçıların hərbi uçot qaydalarını, səfərberlik üzrə çağırışın və səfərberlikdən tərkisətə üzrə buraxılmanın əsaslarını müəyyənənələndirmək və Azərbaycan Ordusunun daimi döyüş və səfərberlik hazırlığını saxlamaq təsbit edilir.

Bu gün Azərbaycan Ordusu müasir texnika, silah və sursatla təchiz olunmuş, zabit kadrları ilə komplektləşmiş, hissə və birləşmələrin döyüş və mənəvi-psixoloji hazırlığının yüksəldilməsinə imkanlar yaradılmışdır.

Qoşun, birlək və birləşmələrdə şəxsi heyətin nizam-intizamı yüksəlmiş, hərbi nizamnamələrin tələblərinə riayət olunması bərpa edilmişdir. Bütün bunlar şəxsi heyətin az bir müddətə əsl hərbçi kimi hazırlanmasına və yetişməsinə imkan yaratmışdır. Müxtəlif hərbi ixtisaslar üzrə mütəxəssislərin hazırlanması üçün təlim mərkəzlərində gərgin işlər aparılmış, lazımi maddi-texniki baza və şərait yaradılmışdır.

Heydər Əliyev adına Hərbi Institutda müasir standartlara cavab verən tədris bazası mövcuddur. Azərbaycan Ordusunun Təlim və Tədris Mərkəzində gizirlər, müddətdən artıq həqiqi hərbi xidmət hərbi qulluqçularının və

İdeoloji İş və Mənəvi-Psixoloji Təminat İdaresi

Dövlət institutları arasında Azərbaycan Ordusunun rolü və yeri

Azərbaycan öz dövlət müstəqilliyini əldə etdikdən sonra dövlət qurumlarının, o cümlədən Azərbaycan Ordusunun yaradılması zəruri oldu. Bu həm də ölkəmizin erməni təcavüzüne qarşı mübarizə aparması üçün lazımdır. Bir

Ermənilərin Qarabağda törətdikləri vəhşiliklərin qanlı izləri

II yazı

Erməni qəsbarları 1991-ci il dekabrın 23-də Xocalı rayonunun Meşəli kəndini odlara qaladıqdan, sahilərini öldürdükden, sağ qalanlarını rəqəmət etdikləri dövrdən sonra hədərini daha da aşdırılar. Meşəlide evləri taladılar, camaatın mal-qarasını apardılar, var-dövlətlərinə sahib çıxıdalar. 1988-ci ilin qışından Qarabağda yaşayış azərbaycanlılara qarşı düşməncilik siyaseti yürüdən ermənilər 1991-ci ilin sonlarından daha da fəallaşmağa başladılar. Xarici havadarlarından alındıqları silahların və pulların hesabına hücumlarını daha da genişləndirdilər. Bundan sonra azərbaycanlılar yaşayış şəhər və kəndlərə hücumlar kütlüvi xarakter aldı. Bütün bunlar isə Qarabağda yaşayış azərbaycanlılara üçün acı nəticələrə getirib çıxarırdı. Yeni kəndlər, şəhərlər yandırıldı, insanlar öldürülündü.

Xankəndinin işgali

Ermənilər Qarabağın ən böyük şəhəri olan Xankəndidən də azərbaycanlıları qovurdular. Onları atababa yurdunda yaşamağa qoymur, zorla çıxarırdılar. Xankəndi Qarabağın mərkəzində yerləşən şəhərdir. Ermənilər bir vaxtlar bu gözəl şəhərə uydurma adlar qoymuşdu. Əslində isə, XVIII əsrin sonlarında bu gözəl yerlərdə Qarabağ xanlığının xüsusi iqamətgahı olduğu üçün Xankəndi adlandırmılmışdı. 28 aprel 1920-ci ildəki bolşevik işgalina qədər şəhər elə bu cür də adlanırdı. Bolşeviklerin işgalindən sonra - Azerbaycan SSR Mərkəzi İcraiyyə Komitəsinin 10 avqust 1923-cü il tarixli fermanı ilə Xankəndinin adı xalqımızın qatı düşməni olan Stepan Şauyanın adına uyğunlaşdırılmışdır. Stepanakert qoyulmuşdu. Bundan sonra Xankəndi keçmiş Dağlıq Qarabağ Muxtar Vilayətinin paytaxtı olmuşdu və bölgədəki ermənilər üçün əsas şəhər rolunu oynamışdı.

Qanlı hadisələr başlayan gündən ermənilər Xankəndidə yaşayış azərbaycanlıları sixinşdirib evlərdən qovub çıxarırdılar. Meşəli faciəsindən beş gün sonra - 28 dekabr 1991-ci ildə Xankəndi Ermenistan silahlı qüvvələri terəfindən işgal olundu və orada separatçı rejim yaradılmağa başlandı. Məhz həmin tarixdə ermənilər Xankəndidən sonuncu azərbaycanlı ailələri qovub çıxartdılar. Beləliklə, erməni işgalçılarının 1989-cu ildən şəhərdə soydaşlarımıza qarşı apardıqları etnik təmizləmə hücumları qanlı sonluqla başa çatdı. Təəssüflər olsun ki, heç bir ciddi müqavimətə qarşılaşmayan düşmən çirkin niyətini həyata keçirdi. Verilən məlumatlara gör, 1988-ci il hadisələri başlayanda Xankəndidə 17 minə yaxın azərbaycanlı yaşayır. Ermənilər 1989-cu ildən başlayaraq 28 dekabr 1991-ci ildə qədər onların həmisini doğma ocaqlarından çıxartdılar. İşgal nəticəsində 34 nəfər şəhid oldu, 150 nəfər müxtəlif dərəcəli xəsarətlər aldı. Şəhid olanlardan 3-ü qadın, 2-si azyaşlı uşaq idi.

Kərkicahan qəsəbəsinin işgali

Kərkicahan qəsəbəsi Qarabağın ən gözəl yaşayış məntəqələrindən biri idi. Təəssüflər olsun ki, 1960-ci illərdə keçmiş Dağlıq Qarabağ Muxtar Vilayətinin milletçi erməni rəhbər orqanları qəsəbənin adını yaşayış məntəqələrinin rəsmi siyahısından çıxarıraq Xankəndi şəhərinə birləşdirmişdi. Tarixi mənbə-

lərdə Kərkicahan və ya Kirkican kimi qeydə alınmışdır. Əslə Kərkicahan olan bu etnotoponim kərki tayfası adından və yer, məkan bildirən - can topoformantından ibarət olub, "kərki tayfasının məskəni" mənasını ifade edir.

Bakı-Xankəndi dəmiriyol stansiyası Kərkicahanın cənub-şərqi hissəsindən keçirdi. Həmcinin Qarqar çayı Kərkicahan'dan keçdiyi üçün burada su nəqliyyatından da istifadə etmək mümkün idi. Bakı-Xankəndi-İravan magistral yolu, Xankəndi-Kəlbəcər magistralı, Bəhlul-Kosalar şəhəri, Xankəndi-Kərkicahan şəhəri buradan keçirdi. Qəsəbədə tarixi əhəmiyyətə malik olan qədim küçələr də vardır: Pir yolu, Aşağı və Yuxarı küçə, Kərki küçəsi və s. Kərkicahanın iqlimi mülayim-istidir. Buna görə də qəsəbədə pambiq, findiq, kök, əzgil, taxıl, göyərti bitki və meyeve əkinin geniş yayılmışdır. Ölkəmizdəki ən böyük sovoxzlardan biri məhz Kərkicahan'da idi. Kərkicahan Xankəndinin cənub-qərbində yerləşir. Qəsəbəni 4 böyük meşə əhatə edir. Ermənilər tezliklə belə bir gözəl qəsəbəni əle keçirməyə, sərvətini talaşağa çalışırdılar.

1989-cu ildə keçirilən sonuncu siyahıya almaya görə Kərkicahanada 2 min əhali yaşayır. Onların demək olar ki, hamısı azərbaycanlılar idi. Çox böyük strateji önəm kəsb edən qəsəbədən Xankəndi ilə yanaşı, Şuşa şəhərinə, Malibəyli, Quşçular, Qeybali, Ərmişavan və Kosalar kəndlərinə gedən yollara da nəzarət etmək mümkün idi. Qarabağ hadisəleri başlayanda sakınları erməni hücumlarından qorumaq üçün qəsəbədə Azərbaycan Ordusunun qüvvələri və 200 nəfərdən ibarət polis dəstəsi yerləşdirilmişdi.

1991-ci ilin sonlarında Kərkicahan-Xankəndi istiqamətindən erməni silahlı dəstələrinin getdikcə artan hücumları xeyli güclənmüşdi. Xankəndi şəhəri ətrafında Şuşadan sonra azərbaycanlıların kompakt məskunlaşlığı ən böyük yaşayış məntəqəsi olan Kərkicahan düşmən üçün böyük probleme çevrilmişdi. Ermənilər nəyin bahasına olursa olsun, qəsəbəni işgal etməyə can atırdılar. 1991-ci ilin noyabr-dekabr aylarında Kərkicahan istiqamətində hər gün şiddetli atışmalar, qanlı döyüslər baş verirdi. İşgalçılara hücumları ara vermək bilmirdi.

1991-ci il dekabrın 3-də ermənilərin 260 nəfərdən ibarət qrupu Kərkicahanə hücum edərək burada mövqə tutmağa cəhd göstərdi. Polislər və hərbi qüvvələr qəsəbənin müdafiəsinə atıldılar. Düşmən güclü müqavimətlə qarşılaşdı. Şiddətli döyüslən sonra itki verən ermənilər geri çəkilməyə məcbur oldular. Döyüşçülər əməliyyatlar zamanı onu da öyrənmişdilər ki, yağışların Kərkicahanə olan hücumlarının ümumi koordinatoru sovet ordusunun general-majoru Arkadi Ter-Tadevosyanıdır. Bundan əlavə, qəsəbənin erməni sakınlarından ibarət olan Benik Akopyanın başçılıq etdiyi dəstə də hücum əməliyyatlarında iştirak edirdi. Döyüşü kimin idarə etdiyindən, kimin vuruşmasından asılı olmayıaraq, Azərbaycan əsgəri qəsəbəyə hücum edən düşməni məğlub edib geri qovurdu. Kərkicahan möhkəm müdafiə olunduğuuna görə ermənilər heç bir uğur qazana bilmirdilər.

Amma 1991-ci ilin dekabrın üçüncü ongünüydən vəziyyət ermənilərin xeyrinə dəyişdi. Döyüşlərə əlavə qüvvələr cəlb edən işgalçılar daha da gücləndilər. Güclənən kimi də dekabrın 27-də şəhər saat-

larında general Ter-Tadevosyanın başçılıq etdiyi 250 nəfərlik qüvvə ilə Kərkicahanın bir məhəlləsini ələ keçirərək hücum əməliyyatını xeyli genişləndirdilər. Qəsəbə müdafiəçilərinin 2 günlük inadlı müqavimətindən sonra dekabrın 29-da separatçılar geri çəkilməyə məcbur oldular. Döyüşlərdə ermənilər itki versələr də, işgalçılıq niyyətlərindən əl çekmirdilər. Yenə də hücumu keçməyə cəhd edirdilər.

Təəssüf ki, həmin döyüşdə ermənilər 8 azərbaycanlı əsgəri əsir götürdüler. Və onlar ağır işğəncələrlə öldürüldülər. Dekabrın 28-də Kərkicahanada Azərbaycan tərəfdən çəkiliş aparın rusiyalı jurnalist Leonid Lazareviç ermənilərin açıldığı atəş nəticəsində həlak oldu. Bütün bunlara baxmayaraq, qəsəbəni qoruyan qüvvələr separatçılara qarşı müqavimət göstərməkdə davam edirdilər. Erməni separatçılara hər dəfə böyük itki verdi. Kərkicahan istiqamətində dekabr uğursuzluğundan sonra atəşkəsi tez-tez pozurdular. 1992-ci ilin yanvarında qəsəbədə hələ də 150 nəfər azərbaycanlı döyüşçü və azsayılı dinc sakin qalmışdı. Hərbi dəstəyin gəlmədiyinə görə Kərkicahanın düşmən tərəfindən işğalı qaćılmas idı. Çünkü getdikcə canlı qüvvə ilə yanaşı, silah-sursat da tükenirdi. 1992-ci il yanvarın 2-də sonradan Qarabağ qoşunlarının komandanı olacaq 27 yaşlı Samvel Babayanın başçılıq etdiyi işgalçi qüvvələr Xankəndi istiqamətindən Kərkicahanə hückum edildi.

Düşmən bu dəfə biclik işlətdi, taktiki dəyişiklik edərək birbaşa yaşayış məntəqəsinə deyil, qəsəbəni Azərbaycan kəndləri ilə birləşdirən Kərkicahan-Qeybali və Kərkicahan-Kosalar yolunu əle keçirdilər. Kərkicahan müdafiəçiləri yaranmış ağır vəziyyətdən çıxməq üçün mühasirəni yararaq Qeybali kəndinə təref geri çəkildilər. Beleçə, uzun illər, əsrlər boyu iki min azərbaycanlıının yaşadığı Kərkicahan qəsəbəsi düşmən əlinə keçdi. Qarabağda önemli dayaq məntəqələrindən biri itirildi. Rəsmi məlumatlara görə, tekce qəsəbə uğrunda noyabr-dekabr aylarında gedən döyüslərdə 34 nəfər həlak olub, 150 nəfər isə yaralanıb. Bu faktlar döyüşlərin nəcə gərgin keçdiyindən xəber verir.

Ümumiyyətlə isə, Kərkicahan uğrunda gedən döyüslərdə 150-dən çox azərbaycanlı, 40 qadın və 110 kişi şəhid olub. Həmin vaxt kəndin müdafiəsi yerli əhali, polis və yenice yaranmış Azərbaycan Ordusunun bir qrup əsgəri tərəfindən təşkil olunmuşdu. Lakin bu müdafiə qüvvələri Xankəndi istiqamətindən ağır hərbi texnika və iricəli silahlarla qəsəbəyə hücumu keçən erməni separatçılara qarşısını ala biləndilər. Çünkü qüvvələr qeyri-bərabər idi. Qəsəbədə vuruşan qüvvələr Kərkicahanın mühasirəyə alındığını, bundan sonra esir götürüləcəklərini görüb son anda geri çəkildilər. Bununla belə, zəif silahlanmış Azərbaycan əsgərləri bir müddət erməni silahlılarının hücumlarının qarşısını aldılar və bunun hesabına dinc əhali Kərkicahan qəsəbəsindən sağ çıxa bildi.

19 sentyabr 2023-cü ildə Azərbaycan Ordusunun həyata keçirdiyi əməliyyat tədbirləri nəticəsində həm Xankəndi şəhəri, həm Kərkicahan qəsəbəsi, həm də başqa yaşayış məntəqələrimiz erməni işgalçılarından azad edildi. Yaxın günlərdə doğma ocaqlarını tərk etmiş azərbaycanlılar böyük sevinc içinde el-obalarına qayıdaqalar.

Vahid MƏHƏRRƏMOV
"Azərbaycan Ordusu"

Xəbərlər: hadisələr, faktlar

Türkiyə ordusu İraqın şimalında terrorçulara qarşı əməliyyat keçirib

Türkiyə Hərbi Hava Qüvvələri İraqın şimalında PKK terrorçulara məxsus obyektləri vurub.

Bu barədə Türkiye Milli Müdafiə Nazirliyi məlumat yayıb. "Hava əməliyyatı yerli vaxtla saat 21:00-da həyata keçirilib. İraqın şimalında Metina, Qara, Avaşın, Hakurk və Qəndil bölgələrində terrorçulara zərbələr endirilib. 19 hədəf məhv edilib. Həyata keçirilən əməliyyat zamanı çoxlu sayıda terrorçu zərərsizləşdirilib", - məlumatda deyilir.

ABŞ-in İraqdakı hərbi bazası PUA hückumuna məruz qalıb

ABS-in İraqın qərbindəki Ənbər əyalətində yerləşən Ayn-əl-Əsəd hərbi bazası yenidən PUA hückumuna məruz qalıb.

Hückumun məsliyətini HƏMAS hərəkatının İraqdakı bölməsi üzərində götürüb.

Məlumatə görə, PUA öz hədəfini vurub. Dəyən zərər, yaxud insan tələfatı barədə məlumat verilmir.

Xatırladıq ki, oktyabrın 22-də "İraq İslam Müqaviməti" hərəkatının silahlı dəstələri Ayn-əl-Əsəd hərbi bazasına bir neçə rakət zərəbesi endirib. Oktyabrın 19-20-də həmin baza PUA hückumuna məruz qalıb. Oktyabrın 20-də İraqın Ərbil şəhəri etrafında yerləşən "Harir" hərbi aerodromunda iki PUA hückumu dəf edilib. İraqın hava hückumundan müdafiə qüvvələri, həmçinin Birləşmiş Ştatların Bağdad aeroportu rayonundakı Kemp-Viktoriya bazası üzərində bir PUA-nı vurmağa müvəffəq olub.

Ölkədə fəaliyyət göstərən silahlı dəstələr ABŞ-dan öz hərbçilərini İraqdan və Yaxın Şərqi digər ölkələrindən çıxarmağı tələb edir.

ABŞ-in F-16 qırıcılarından ibarət eskadrilya Yaxın Şərqə gəlib

ABŞ Hərbi Hava Qüvvələrinə məxsus F-16 qırıcılarından ibarət eskadrilya Fələstin-İsrail münaqışında zonasına gəlib.

Bu barədə ABŞ Mərkəzi Komandanlığının bildirilir.

Komandanlığının bəyanatında deyilir: "F-16 Ekspedisiya Qırıcı Eskadrilyası ABŞ-in mövcudluğunu gücləndirmək üçün mərkəzi komandanlıq ərazisindən gəlib".

Qeyd edək ki, oktyabrın 14-də ABŞ-in F-15E Strike Eagle qırıcılarının Yaxın Şərqə gəldiyi bildirilmişdi.

İran yaxın günlərdə miqyaslı hərbi təlimlər keçirəcək

İran yaxın zamanlarında quru qoşunlarının müxtəlif bölmələrinin iştirakı ilə miqyaslı hərbi təlimlər keçirəcək.

"İqtidar 1402" təlimləri ölkənin mərkəzi hissəsində yerləşən İsfahan əyalətində təşkil olunacaq. Manevrlərdə İran Silahlı Qüvvələrinin artilleriya, zirehli tank və hava-desant bölməri iştirak edəcək.

Qeyd edək ki, avqust ayında İran ordusu körfəzdə İslam İngiləbi Keşikçiləri Korpusunun Hərbi-Dəniz Qüvvələrinin təlimlərini keçirib. Təlimlərin keçirildiyi rayona uçuş mesafəsi 120 kilometrə çatan "Fəth" ballistik raketləri, uçuş məsafəsi 300 kilometr olan "Qadir" qanadlı raketləri, həmçinin pilotsuz gəmilər və pilotsuz uçuş aparatları cəlb olunub.

AZERTAC-in materialları əsasında

Azərbaycan Ordusu sülhyaratma missiyalarında uğurla iştirak edir

Son iller dünyada baş veren münaqişelerde haqlı ve ədalətli mövqeyini ortaya qoyan Azərbaycan rəhbərliyi hər zaman sülhün və beynəlxalq hüquq norma və prinsiplərinin təmin olunmasının vacibliyinə xüsusi önəm verib. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin beynəlxalq tribunalarda, dünya ölkələrinin və təşkilatlarının rəhbərləri ilə görüşlərdə hər zaman sülhün qorunması, terrorizmle mübarizə, insan hüquqlarının müdafiəsi və digər mövzularda, təşəbbüsler göstərməsi Azərbaycanın humanizm dəyərləri və insan amilinə nə qədər önəm verdiyinin təcəssümüdür. Hər zaman haqlının yanında olan, məzlumin arxasında dayanan Azərbaycan ədalətsizliyin və müharibənin ağrılara uzan illər sinə gərməyi bacarıb. Onun üçün də müharibənin, terrorizmin, vandalizmin nə olduğunu dərin-dən anlayan Azərbaycan xalqı dünyada baş veren ədalətsizliyə qarşı hər zaman aşkar mövqeyini sərgiləyib. Azərbaycan rəhbərliyi xalqımızın sülhsevər mövqeyində çıxış edərək xalqlar və dövlətlər arasında əmin-amanlığın qorunması və ölkələrin bir-birinin ərazi bütövlüyünə birmənalı hörəmtə yanaşmasının vacibliyini xüsusi qeyd edib. İşgalçını, terroristi və onun havadarlarını həmişə ifşa

edən, onları öz adları ilə çağırın ölkə rəhbərliyi günün reallıqlarını, tarixi həqiqətləri heç bir xarici qüvvələrdən çəkinmədən diqqət catdırır. Məlumdur ki, bu gün Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin yürütdüyü xarici siyasetin mühüm tərkib hissəsi qarşılıqlı etimad üzərində qurulan əlaqələr regionda və dünyada sülh töhfə vermekdir. Azərbaycan xalqının Ümummilli Lideri Heydər Əliyevin həkimiyətdə olduğu dövrə Azərbaycan Ordusunun herbi qulluqçuları ilk dəfə beynəlxalq sülh töhfə vermek məqsədi ilə sülhyaratma missiyalarında iştirak etdilər. O gündən bəri rəhbərlik müxtəlif təşkilatlar, beynəlxalq qurumlar tərəfindən keçirilən sülhməramlı fealiyyətlərin tərkib hissəsi olmuşdur. Bir sözə, Azərbaycan Ordusu artıq uzun illərdir ki, beynəlxalq sülhyaratma missiyalarında uğurla iştirak etməklə regionla yaşı, dünyanın müxtəlif ölkələrində də firavanlığın və sabitlinin təmin olunmasına öz töhfəsini verib, bu istiqamətdə də ona göstərilən inam və etimadı layiqince doğrultmayı bacarıb.

Azərbaycan Ordusunun herbi qulluqçuları 1999-cu ildən müxtəlif sülhməramlı missiyaların iştirakçı olublar. NATO-nun Kosovoda sülhün təmin olunması (Kosovo Force - KFOR) və

dəstəklənməsi missiyasında iştirak edib. 2008-ci il Kosovo Respublikasının müstəqilliyinin birtərəfi elən olunmasından sonra hərbçilərimiz geri çağırıldılar. 2002-ci ildən sülhməramlılarımız NATO-nun Əfqanistən İslam Respublikasında Beynəlxalq Təhlükəsizliyə Yardım Qüvvələrinin (International Security Assistance Force - ISAF), 2015-ci ildən isə NATO-nun "Qətiyyətli Dəstək Missiyası"nın (Resolute Support Mission - RSM) iştirakçısı olub. Hərbçi qulluqçularımız 2021-ci ildə buradakı xidmətini başa vuraraq, ölkələrinə geri qayıtmışlar. 2003-cü ildə Azərbaycan Ordusunun sülhməramlıları İraqda Beynəlxalq Koalisiya Qüvvələri tərkibində sülhyaratma təyinatı tapşırıqların icrasında iştirak ediblər. Adıçəkilən missiyada iştirakımız 2008-ci ildə başa çatmış, hərbçilərimiz öz ölkələrinə dönüştürlər.

Azərbaycan Ordusunun herbi qulluqçuları Birleşmiş Millətlər Təşkilatının mandaṭı altında təşkil olunan sülhməramlı missiyalarda iştirak edirlər. UNMISS (United Nations Mission in the Republic of South Sudan) Təhlükəsizlik Surasının 8 iyul 2011-ci il tarixli 1996 sayılı qətnaməsi ilə başladılmışdır. Missiyanın əsas mandaṭı mülki şəxsərin qorunması, insan hüquqlarının monitorinqi və humanitar dəstəyin verilməsidir. Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin 30 noyabr 2018-ci il tarixli 1368-VQR nömrəli Qərarı ilə Azərbaycan Respublikası Silahlı Qüvvələrinin 4 (dörd) nəfərdən ibarət həyətinin BMT Sülhməramlı Missiyasının Komandanlığı altında Cənubi Sudan Respublikasında qərargah zabit və herbi müşahidəçi qismində yerləşdirilməsinə və missiyada iştirakına razılıq verilmişdir. Azərbaycan 2019-cu ildən etibarən bu missiyada 2 zabit ilə təmsil olunur. BMT-nin Cənubi

Sudan Respublikasında keçirdiyi sülhməramlı missiyada hərbi müşahidəçi qismində iştirak edən hərbçi qulluqçularımızdan mayor İlkin Xəlilovla həmsəhbət olduq. "Bildiyiniz kimi Cənubi Sudan 2011-ci ildə müstəqil olmuş, dönyaňın ən genç ölkələrindən biridir. Və burada yaşayan əhalinin qorunması, insan hüquqlarının pozulması hallarının qarşısının alınması, humanitar dəstəyin göstərilməsi, baş verə biləcək toqquşmalarda qabaqlayıcı tədbirlərin görülməsi, məqsədləri ilə müxtəlif fealiyyətlərdə iştirak edirik. Adıçəkilən missiyada xidmət müdafiəti bir ildir. Əvvəlcə başlangıç telim kursunda ümumi fealiyyət, ərazinin relyefi, işlimi barədə məlumatlar, baş verə biləcək təhlükə və təhdidlərlə bağlı təlimatlar bizim diqqətimizə catdırıldı. Daha sonra müxtəlif ixtisallarda imtahan götürülür və imtahanın nəticəsinə əsasən BMT bazalarından birləşmətə başlayırsan. Burada BMT sülhyaratma missiyasında iştirak edən nümayəndələrin fealiyyət istiqamətləri məlumatları alıqdan sonra qabaqlayıcı fealiyyətlər planının uğurlu icrasını təmin etmək, patrul xidmətinin təşkil etmək (qrurda, havada və suda), humanitar yardımın vaxtında qatdırılmasına səraıt yaratmaq, mülki əhalini qorumaq, humanizm norma və prinsiplərinin pozulması hallarını araşdırmaq və qarşısını almaq, yerli xalqı narahat edən problem və qayğılarla maraqlanmaq və həlli üçün zəruri addımlar atmaqdır".

Kapitan
Fuad CƏFƏROV
"Azərbaycan Ordusu"

İdmən

Azərbaycan taekvondoçuları Açıq Avropa birinciliyini beş medalla başa vurublar

Serbiyanın paytaxtı Belgradda uşaq taekvondoçular arasında Açıq Avropa birinciliyi keçirilib.

Yarışda Azərbaycan idmançıları 1 qızıl, 1 gümüş və 3 bürünc medal qazanıblar.

A kateqoriyasında 27 kilogram çəkidle Mehman Qənbəri qitənin ən güclüsü olub. O, finalda Omari Lapaçını (Gürcüstan) məğlub edərək qızıl medala yiyələnib. Ülvi Məmmədov yalnız finalda məğlub olaraq ikinci yeri tutub.

Yarışda bürünc medalları Harun Hüseynov (36 kilogram), Zaur Hüseynov (36 kilogram) və Nadir Paşayev (21 kilogram, B kateqoriyası) qazanıblar.

Cüdoçumuz Büyük Dəbilqə turnirində bürünc medal qazanıb

Azərbaycanın qadın cüdoçusu Birleşmiş Ərəb Əmirliliklərinin paytaxtı Əbu-Dabidə keçirilən Büyük Dəbilqə turnirində bürünc medal qazanıb.

48 kilogram çəkidi dərəcəsində çıxış edən Leyla Əliyeva üçüncü yer uğrunda görüşdə italiyalı Françeska Milaniyə qalib gelib.

66 kilogramda yarışan Ruslan Paşayev isə Birleşmiş Ərəb Əmirliliklərindən olan Nərmandah Bayanmunhla bürünc medal qarşılaşmasına çıxmayıb. Nəticədə o, beşinci yerlə kifayətənib.

Sərbəst güləş üzrə Azərbaycan millisi dünya üçüncüsü olub

Albaniyanın paytaxtı Tirana-da keçirilən U-23 dünya çempionatında sərbəst güləş üzrə mübarizəyə yekun vurulub.

2 gümüş, 3 bürünc medal qazanan Azərbaycan millisi 87 xalla komanda hesabında dünya 3-cüsü olub.

ABŞ (148) birinci, Türkiye (113) isə ikinci yeri tutub.

Yığmanın tərkibində Zirəddin Bayramovla (65 kilogram) Əşref Aşirov (79 kilogram) gümüş, Kənan Heybətov (70 kilogram), Abdülcəlil Şabanov (92 kilogram) və Vaxit Qalayev (125 kilogram) isə bürünc medal qazanıblar.

MMA döyüşümüz "Octagon liqası"nda qələbə qazanıb

Azərbaycanın MMA döyüşüsü Namiq Ağabalayev növbəti qəlebasını qazanıb. "Şəhid Rafet Qulamov" klubunun təmsilçisi Qazaçıstanın Almatı şəhərində "Octagon liqası"nın 51-ci turnirində gücünü sınayıb.

Turnirdə 57 kilogram çəkidi dərəcəsində çıxış edən Namiq Ağabalayev yerli tanınmış idmançı Adilet Aytjanov ilə qarşılaşıb.

MMA döyüşümüz birinci raundda rəqibini "Triangle" boğucu fəndi ilə vaxtından əvvəl məğlub edib.

AZERTAC-in materialları əsasında

Kursantlar arasında birincilik keçirilib

İlham Əliyevin 20 illik prezidentliyi dövründə Azərbaycan Respublikasının qazandığı uğurlardan danışaraq kursantlara həm yarışda və həm də tədrisdə uğurlar arzulayıblar.

Naxçıvan şəhər Gənclər

ve İdman idarəsinin və Heydər Əliyev adına Hərbi Liseyin birgə təşkilatçılığı ilə keçirilən yarışda əsas məqsəd qol güləş üzrə idman növünün kursantlar arasında təbliğ edilməsinə təltif ediləblər.

Nəriman NƏCƏFOV
Naxçıvan Muxtar Respublikası

çəki dərəcəsində 43 kursant mübarizə aparıb.

Yarışın nəticələrinə əsasən 60 kq-dək çəki dərəcəsində Nihad Şeyfullayev, Yusif Seydayev, Kamran Əliyev, 60-75 kq çəki dərəcəsində Sinan Muradov, Əli Həsənov, Nurlan Hüseynov, 75 kq-dan yuxarı çəki dərəcəsində isə Ayxan Mustafazadə, Sevindik İmanov, Teymur Quliyev müvafiq olaraq I, II və III yerlərə layiq görülüb.

Birinciliyin sonunda ilk üçlükdə qərarlaşan gələcəyin zabitləri diplomlarla təltif ediləblər.

Tibb xidməti leytenantı Sofuyev Amid Azad oğluna məxsus MN № 0048738 nömrəli zabitin şəxsi vəsiqəsi itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Gizir Cəfərov Faiq Cavanşir oğluna məxsus SQ № 0022800 nömrəli şəxsi vəsiqə itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Müddətdən artıq həqiqi hərbi xidmət hərbi qulluqçusu kiçik çavuş Şirinli Elgiz Ədalət oğluna məxsus AD № 0060193 nömrəli şəxsi vəsiqə itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Əsədullayev Asif Azadxan oğluna məxsus № AA 652560 nömrəli sürücülük vəsiqəsi itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Baş redaktorun müvənni

mayor
Məhəmməd NƏSİRİLİ

Telefonlar

Baş redaktor: (012) 510-71-97 (faks);
Baş redaktorun müvənni: (012) 510-64-27;
Məsul katib: (012) 510-71-98;
Məktublar səbəsi: (012) 510-64-28.

Ünvanımız

Bakı şəhəri, akademik
Şəfaət Mehdiyev küçəsi 144,
"Qızıl Şərq" hərbi şəhərciyi

Növbətçi

baş leytenant
Elvin VƏTƏNDUST

Qəzetin hesabı

Nərimanov Rayon Xəzinədarlığı
Kod: 200189
VÖEN: 1500428611

Qəzet həftəda iki dəfə (III-VI günler) nəşr olunur.

"Azərbaycan Ordusu" qəzeti kompüter mərkəzində sahifələnərək "Hərbi Nəşriyyat" in mətbəsində hazırlanmış diapozitlərdən çap olunur. Əlyazmaların rəy verilməri, təqdim edilən yazılar müəllifi qaytarılır.

Qəzeti

mod.gov.az

saytından oxuya bilərsiniz.

Lisenziya № 361

Sifariş № 626

Nüsxə № 4752